

Arbetsmarknadsdepartementet
a.remissvar@regeringskansliet.se
a.iu@regeringskansliet.se

Remissvar gällande betänkandet Etableringsboendelagen – ett nytt system för bosättning för vissa nyanlända (SOU 2025:35) (A2025/00455)

Migrationsverket ställer sig i huvudsak positivt till betänkandets förslag men vill framföra följande synpunkter. Särskilt vill Migrationsverket framhålla vikten av att samtliga berörda myndigheter i god tid ges de uppdrag som krävs för att utredningens förslag ska kunna implementeras.

Arbetsförmedlingens kartläggning (9.9)

Migrationsverket skulle gärna se att bestämmelserna om Arbetsförmedlingens kartläggning av s.k. kvotflyktingar utformas så att kartläggningen, när så är möjligt, kan påbörjas redan i samband med att Migrationsverket mottar UNHCR:s förslag på personer att ta emot för vidarebosättning. Det bedöms att detta skulle stärka samordningen mellan myndigheterna, påskynda etableringsprocessen för nyanlända och förbättra mottagandet för kvotflyktingar i Sverige. Mot den bakgrunden bör följande tillägg i 3 kap. 2 § förslaget till förordning om etableringsboende för vissa nyanlända (etableringsboendeförordningen) övervägas.

Migrationsverket ska så snart som möjligt underrätta Arbetsförmedlingen om en nyanländ som beviljats *eller kan komma att beviljas* uppehållstillstånd enligt 5 kap. 2 § utlänningslagen (2005:716) omfattas *eller kan komma att omfattas* av lagen (2017:584) om ansvar för etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare.

Avbrutna anvisningar respektive bibehållen rätt till etableringsboende (9.3 & 10.4)

Det behöver förtydligas hur bestämmelsen om en nyanländs fortsatta rätt till etableringsboende i 13 § förslaget till lag om etableringsboende för vissa nyanlända (etableringsboendelagen) förhåller sig till bestämmelsen om avbrutna anvisningar i 3 kap. 11 § etableringsboendeförordningen, dvs. om det i rättslig mening är någon skillnad mellan att den nyanlande ordnar sitt eget boende eller uttryckligen anger att den inte önskar omfattas av den beslutade anvisningen. Migrationsverket anser att det är oklart om en anvisning endast

kan avbrytas genom ett beslut av Migrationsverket efter att den nyanlände angett att den inte önskar omfattas av en beslutad anvisning, eller om avbrott även kan ses som en automatisk följd av den nyanländes eget agerande, t.ex. att ordna sitt eget boende.

Om den nyanlände behåller rätten till etableringsboende även om anvisningen formellt avbrutits och ersatts av en annan anvisning kan kommuntalet komma att överskridas om denne i ett senare skede utnyttjar sin rätt. Om en avbruten anvisning i stället betyder att den nyanlände inte längre har någon rätt till etableringsboende innebär det att myndigheternas tolkning av dennes ordval och agerande får betydande rättsverkningar. Den som avböjer en anvisning kommer normalt inte att kunna anvisas på nytt och går alltså permanent miste om rätten till etableringsboende. Möjligen behöver det då även övervägas om Migrationsverkets beslut att avbryta en anvisning bör kunna överklagas av den nyanlände. I vart fall vore det önskvärt med ett resonemang om möjligheterna för Migrationsverket att ändra ett sådant beslut med stöd av förvaltningslagen (2017:900).

Tidsbegränsade uppehållstillstånd (7.3.4)

I författningskommentaren till 5 § etableringsboendelagen anges att om en ansökan om fortsatt uppehållstillstånd inte kommit in till Migrationsverket innan giltighetstiden för det tidigare tillståndet löpte ut omfattas den nyanlände inte längre av lagen och har därmed inte heller rätt till etableringsboende enligt 12 §. Det sökta tillståndet ska även medföra att den nyanlände omfattas av 2 eller 3 § etableringsboendelagen.

Att en nyanländs fortsatta rätt till etableringsboende i förekommande fall villkoras av att förlängningsansökan inkommit i tid eller avser vissa grunder för uppehållstillstånd går emellertid inte att utläsa av lagtexten i 12 § etableringsboendelagen. Inte heller anges det i 14 § att kommunen med anledning härav får besluta att den nyanländes rätt till etableringsboende ska upphöra i förtid. Uppgift om tidpunkt respektive grund för ansökan om fortsatt uppehållstillstånd täcks inte av de i 3 kap. 12 respektive 13 § etableringsboendeförordningen föreslagna uppgiftsskyldigheterna för Migrationsverket till kommunen. Det är alltså oklart hur den anvisade kommunen ska få kännedom om att den nyanlände inte gett in förlängningsansökan i tid eller åberopat en grund för uppehållstillstånd som inte omfattas av etableringsboendelagen. Det skulle även behöva förtydligas vilka åtgärder som ska vidtas av Migrationsverket respektive kommunen vid sådana förhållanden liksom om kommunens beslut bör vara överklagbart (jfr 18 § etableringsboendelagen).

Statlig ersättning (15)

När det gäller statlig ersättning skulle Migrationsverket hellre se att befintliga ersättningar kompletteras än att nya införs. Schablonersättningen enligt 16 § förordningen (2010:1122) om statlig ersättning för insatser för vissa utlänningar bör sålunda kunna utökas till att omfatta även den ersättning för etablerings-

boende som föreslås regleras i en ny 17 a § samma förordning. En schablon vid ett tillfälle är att föredra framför två schabloner för samma person. Av bestämmelsen bör det helst även framgå vilken tidsperiod i genomsnitt som schablonen är avsedd att täcka. Det vore vidare önskvärt med ett förtydligande av om schablonersättningens storlek ska beräknas med utgångspunkt från när den nyanlände togs emot i en kommun, vilken som helst, eller i den anvisade kommunen. Det vore slutligen tydligare och mer enhetligt om de nya bestämmelserna om statlig ersättning gäller för alla anvisade som tas emot från och med 1 januari 2027.

Ikraftträdande (17)

Migrationsverket ställer sig bakom förslaget att etableringsboendeförordningen ska träda i kraft den 1 juli 2026 i den del som handlar om de förberedelser som behöver ske innan nyanlända kan börja anvisas enligt det nya regelverket från och med 1 januari 2027. För att utveckling av den nya fördelningsmodellen och den nya takmodellen ska kunna genomföras krävs att myndigheterna ges uppdrag i god tid för att den årscykel som är väl etablerad i nuvarande regelverk även ska vara ledande för samrådet inför ikraftträdandet av etableringsboendelagen.

Detta yttrande har beslutats av undertecknad ställföreträdande generaldirektör efter föredragning av verksjuristen Fredrik Stenhammar. I den slutliga handläggningen har även rättschefen Carl Bexelius, tillförordnade enhetschefen för rättsenheten Elisabeth Lundin och verksjuristen Eva Rimsten deltagit.

Fredrik Bengtsson
Stf. generaldirektör